

використання в зазначених цілях можливостей відповідних державних установ та громадських організацій.

1. Фітьковський С. М. Історичний розвиток кримінальної відповідальності за вбивство двох або більше осіб : Юридична наука. 2015. № 1. С. 120-126. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jnn_2015_1_15 (дата звернення: 26.11.2020)

2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 27.11.2020)

3. Дубоносов Е.С. Основы оперативно-розыскной деятельности: учебное пособие / под ред. Г.К. Сенилова. Москва : Высшее образование, Юрайт-Издат, 2009. 50 с.

4. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992 № 2135-ХІІ // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> (дата звернення: 27.11.2020)

5. Баранов А.А., Васильев А.Б. Деятельность ОВД в системе предупреждения насильственной преступности. Дифференциация и индивидуализация ответственности в уголовном и уголовно-исполнительном праве. 2015. 386 с.

6. Варданян А.В. Современные проблемы раскрытия и расследования тяжких насильственных преступлений против личности. Ростов-на-Дону: Ростовский юридический институт МВД РФ, 2015. С. 63-64.

7. Стельмах Т.А. Криминологическая характеристика способов совершения убийства. Известия Дагестанского государственного педагогического университета. Общественные и гуманитарные науки. 2016. № 4. 48-49 с.

8. Кудрявцев В.Н. Генезис преступления. Опыт криминологического моделирования: Учебное пособие. Москва: Инфра-М, ИД «Форум», 1998. 197с.

Гусак Анна, слухачка магістратури факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ лейтенант поліції

Науковий керівник:

Кисельов Андрій Олександрович, інспектор відділу аналітичної роботи Управління кримінального аналізу ГУНП в Дніпропетровській області, кандидат юридичних наук, доцент, майор поліції

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ ДЛЯ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ ЕКОНОМІЧНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ

У зв'язку з нездатністю правоохоронних органів ефективно боротися з економічною злочинністю виникла ідея впровадження кримінального аналізу як сучасного методу в сфері попередження, розкриття та розслідування злочинів, скоєних як окремими злочинцями, так і їх групами. Історично склалося, що концепція кримінального аналізу полягала в порівнянні злочину з іншими подібними випадками на основі особистого досвіду патрульних, детективів, начальників поліції і так далі. Тільки в 1846 році лондонські поліцейські детективи почали використовували методи кримінального аналізу для класифікації злочинців та правопорушень.

Слід зазначити, що процес переходу України до нового суспільного, політичного та економічного ладу, радикальні зміни у правоохоронній системі тягнуть за собою зростання злочинності, серед яких особливе місце займають економічні злочини.

Виявлення ознак економічної злочинності з точки зору кримінального аналізу пов'язане з особливостями подання про економічну злочинність як негативного явища. Основоположником теорії економічних злочинів є Е. Сазерленд, який першим ввів поняття економічної злочинності і назвав її «злочинністю білих комірців». Найголовнішою ознакою цих злочинів автор називає зловживання службовим становищем з метою злочинного збагачення [1, с.37].

Зміст економічного злочину полягає в тому, що суб'єкти злочину з прямим умислом, спонтанно або в складі організованої групи порушують майнові права будь-якого члена суспільства (наприклад, привласнення власності) або своїми діями порушують певний встановлений порядок господарської діяльності (наприклад, порушують порядок випуску та обігу цінних паперів), тим самим завдаючи значної шкоди економіці в цілому. Правопорушники, скоївши злочин, отримують матеріальні чи інші економічні вигоди. Важливо відзначити, що вчасно виявити і запобігти подібну злочинну діяльність занадто складно. Жертва економічного злочину лише з часом усвідомлює, що його фінансовим і економічним інтересам завдано збитків, і тільки тоді вживає заходів для захисту порушеного права.

Оперативний кримінальний аналіз економічних злочинів спрямований на супровід проведення певних слідчих (розшукових) дій або негласних слідчих (слідчі) дій, здійснення оперативно-розшукових заходів відповідно до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність». Для України оперативний кримінальний аналіз стає актуальним після підписання 14 грудня 2016 року Угоди між Україною та Європолем про оперативне співробітництво, яке визначає порядок обміну інформацією щодо конкретних кримінальних розслідувань, в тому числі обмін персональними даними. У свою чергу, це дозволить здійснювати обмін і аналіз оперативної інформації

для масштабних спільних операцій по боротьбі з економічною злочинністю [2, с.131].

Що стосується стратегічного кримінального аналізу, то останній забезпечує прийняття рішень, які мають довгострокові цілі, визначення пріоритетних напрямків боротьби з економічною злочинністю і так далі. Відповідним прикладом стратегічного аналізу є «Оцінка тяжких злочинів і загрози економічній злочинності» Європолу, мета якої - проаналізувати характер або тип та аспект загрози економічних злочинів і багато іншого. Характерна особливість такого звіту, мета цього документу - це протидія діям осіб, які вчиняють економічні злочини та нейтралізація факторів і усунення умов, що сприяють розширенню і зміцненню його ресурсної бази.

Важливою проблемою у даній сфері є відсутність єдиного законодавчого визначення «економічних злочинів» і видів злочинів, які потрапляють в цю категорію. Тому, в даному контексті, надзвичайно актуальним є питання законодавчого визначення феномена економічної злочинності та видів злочинів, які можуть бути віднесені до даної категорії, оскільки даний фактор залежить від чіткого і повного формування підходів та методів економічної злочинності та попередження подальшого їх вчинення [3, с.79].

Визначення видів злочинів, вчинених у сфері економічної діяльності, вимагає чіткого законодавчого закріплення, що буде сприяти чіткій кваліфікації цих протиправних дій. А також, в свою чергу, плідна співпраця з європейськими країнами і правильне реформування державних структур та правоохоронних органів, допоможуть подолати проблему щодо попередження злочинності в сфері економічної діяльності.

У підсумку слід підкреслити, що важливість кримінального аналізу в боротьбі з економічною злочинністю з боку правоохоронних органів будь-якої держави полягає в наступному:

1) кримінальний аналіз дає можливість встановити можливості і наміри економічних злочинців при наявності мінімуму інформації, отриманої як з відкритих джерел, так і за допомогою негласних слідчих дій;

2) на сучасному етапі кримінальний аналіз стає важливим напрямком діяльності аналітиків, оскільки злочинці все частіше використовують нові методи вчинення та приховування економічних злочинів;

3) кримінальний аналіз допомагає керівництву правоохоронних органів приймати правильні рішення в боротьбі з економічною злочинністю;

4) кримінальний аналіз забезпечує підтримку слідчого та оперативного співробітника в проведенні слідчих (розшукових) дій, шляхом узагальнення інформації про злочинців і надання рекомендацій по конкретній слідчій (розшуковій) або негласній слідчій дії, оперативним і слідчим заходам, прийняття до уваги психології конкретного злочинця;

5) транснаціональний характер економічних злочинів, особливо онлайн, створює велику проблему для правоохоронних органів, оскільки

значний обсяг інформації про діяльність таких злочинців характеризується як внутрішніми, так і зовнішніми особливостями соціально-економічного, та культурного характеру, що створює проблеми для оперативного розуміння процесів, що відбуваються при скоєнні економічних злочинів.

1. Власюк О. В. Використання кримінального аналізу у боротьбі зі злочинністю: виникнення та становлення, *Університетські наукові записки*. 2012. № 4 (44). С. 352

2. Кальман О. Г. Економічна злочинність і суміжні з нею поняття, *Проблеми законності*. 2002. Вип. 55. С. 133–141.

3. Економічна безпека : навч. посіб. В. І. Франчук, Л. В. Герасименко, В. О. Гончарова та ін. Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2010. С. 341

*Дворняк Юлія, здобувач вищої освіти юридичного факультету
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

*Черненко Анатолій Павлович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент
кафедри кримінально-правових дисциплін Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

**ОБШУК ЯК ЕЛЕМЕНТ ТАКТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ В ОПЕРАТИВНО-
РОЗШУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ**

Оперативно-розшукова діяльність - це система гласних і негласних пошукових та контррозвідувальних заходів, що здійснюються із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів (ст. 2 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» [1]). Як видно із Закону, оперативно-розшукова діяльність (далі- ОРД) поєднує у собі, як гласні так і не гласні заходи, що застосовуються із використанням оперативних та оперативно-технічних засобів. Поняття заходів та засобів у цьому законі не визначається буквально, але у теорії ОРД є стале їх розмежування. На наш погляд, доволі чітко таке розмежування наводиться С.В. Пеньковим. Вчений зазначає, що аналіз фахової літератури свідчить про те, що до цього часу триває дискусія щодо змісту поняття, засоби ОРД. Більшість вчених пропонує під ними розуміти сукупність об'єктів матеріального світу, за допомогою яких оперативні працівники виконують поставлені задачі та покладені обов'язки. А далі констатує, що у ч.1 ст. 8 Закону «Про оперативно-розшукову діяльність» наводяться оперативно-розшукові заходи, а об'єкти матеріального світу, службові собаки тощо, за допомогою яких